

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik I.

V Ljubljani 15. novembra 1900.

Št. 22.

Našemu vzorniku ob stoletnici.

Šestindvajsetega novembra bode minilo sto let, odkar je *Anton Martin Slomšek* zagledal luč sveta. Mnogo se je že pisalo vzpričo tega jubileja. Mohorjeva družba nam je podala lično spominsko knjigo z obširnimi popisom Slomšekovega življenja in delovanja, odlični strokovnjaki še posebej ocenjujejo njegove zasluge za šolstvo, slovenski listi povdarjajo njegovo značajnost in nevtrno delovanje za narodno probujanje Slovencev. — Mnogoštevilne slavnosti, ki se njemu v čast prirejajo po Slovenskem, izpričujejo, da njegov spomin med nami še ni zamrl, temuč da se vedno bolj oživlja in razširja.

V tem se razlikujejo veliki možje od raznih junakov dneva, da poslednje dvigne in zopet pokoplje čas, zasluge prvih pa še le davni potomci znajo ceniti po njih vrednosti.

Tudi Slomšekova vzorna podoba nam, čim smo po letih od njega bolj oddaljeni, tem veličastnejša stopa pred duha. Karkoli imamo Slovenci vspehov na polju narodnega šolstva in

ljudske prosvete, sloni na temelju, ki ga je postavil Slomšek. Zato še le sedaj, ko njegovo seme gre v veselo klasje, umemo dostojno presoditi delo, ki ga je zasnoval.

Zaslug Slomšekovih za ljudsko naobrazbo sploh in za šolstvo posebej tukaj ne bomo naštevali, ker bi morali le ponavljati, kar se je že obširno popisovalo. A zdi se nam potrebno na tem mestu povdarjati zlasti dve reči: kdo nam je dal velikega pedagoga Slomškega, in kateri vplivi so ga izpodbujali k delovanju na šolskem polju?

Na prvo vprašanje nam odgovarja značaj našega slavljenca. Slomšek je bil katoliški škof in kot tak je hotel v duhu cerkve delovati za vzgojo mladine in izobrazbo naroda. Ker je imel vzvišene pojme o svojem duhovskem poklicu, se je trudil, da bi ga vsestransko izvrševal. Vedel pa je, da je cerkev pouk in vzgojo mladine že od nekdaj smatrala za važen del svojega poslanstva. Možje kakor Bossuet, Fenelon, Overberg, Sailer, Milde so mu bili na tej poti svetli vzgledi. — V slovenski zgodovini sta mu bila posebno vzor sveta brata Ciril in Metod, ki sta nam zajedno s sveto vero donesla prvine narodne omike. Zato se je po svojem stanu čutil poklicanega, da nadaljuje njihovo delo in one duhovne učitelje, ki so se v njegovi dobi trudili za narodno šolstvo, imenuje „brate sv. Cirila in Metoda“.)

Napačno je, ločiti pedagoga Slomškega od katoliškega duhovnika in škofa ali celo trditi, da je bila „tista navdušenost za šolsko izobrazbo priprostega ljudstva na njem neka liberalna jožefinska črta.“ Taka trditev namenoma ali pa iz nevednosti prezira, kar je cerkev tekom stoletij storila za šolstvo. Oni apostolski duh, ki je prešinjal vse delovanje Slomškovo, ga je tudi vzpodbudil, da se je posvetil s toliko vnemo izboljšanju zanemarjenega šolstva. Zato smemo reči: Kakor je cerkev drugim narodom dala velike vzgojitelje, tako je dala tudi nam Slovencem našega Slomškega.

Še očitnejše se nam pokaže ta resnica, ako se ozremo na dobo, v kateri je Slomšek deloval. Navadno se tisti časi v zgodovini šolstva slikajo zelo temno. Res je nedostajalo dobro urejenih šol, in tudi način pouka je bil priprostejši, kakor dandanes. A vendar se je ravno v tej dobi pojavil veliki pedagog, ki nam je še sedaj nedosegljiv vzor. In kateri bližnji vplivi so ga tako visoko dvignili?

Bil je v prvi vrsti njegov učitelj kaplan Pražnikar, ki je zdaj v svoji sobi, zdaj pod košatim drevesom zbiral mladino okoli sebe in jo poučeval, bil je zgled premnogih drugih duhovnikov, ki so v nedeljskih šolah delovali za narodno izomiko. Slomšek sam natančno popisuje njih zasluge v omenjenem spisu: „Bratje sv. Cirila in Metoda v naših šolah.“ — Kar so ti možje pričeli, to je Slomšek razvil in izpopolnil.

On je bil sicer prvi med vrstniki, ki je s svojim veleumom in gorečnostjo vse druge nadkrijeval, a ni bil edini delavec na polju narodne omike. Zato nam je Slomšek, čegar zasluge za šolstvo morajo tudi nasprot-

.) Bratje sv. Cirila in Metoda v naših šolah. Slomšekovi zbrani spisi IV. str. 35. sl.

niki priznavati, najboljši dokaz za človekoljubno delovanje duhovščine na šolskem polju v tedanjih časih.

Slomšekovi nazori o potrebi verskega značaja za ljudsko šolo, o složnem delovanju svetnih in duhovnih učiteljev so znani. Mi smo si ravno zaradi tega njega izvolili za svojega vzornika. Zato nosi naš list njegovo podobo na čelu, in se imenuje naše učiteljsko društvo „Slomškova Zveza“. Veliki pokojnik naj oboje vzame pod svoje varstvo in jima izprosi božjega blagoslova!

„Svobodomiselnost.“

Pri nas so vsi oni ljudje, katerim pride v roke „Učit. Tovariš“, prepričani, da je na Slovenskem samo ono učiteljstvo „svobodomiselno in napredno“, ki se zbira okrog „Učit. Tovariša“, zlasti pa ožji krog spoštovanih tovarišev Jelenca in Dimnika, ki živita v neposredni dotiki z liberalnimi prvaki in drugimi enakimi „svobodomisleci“.

Kdor o tem dvomi ali celo drugače misli, greši tako, da mu tega greha nikdar ne odpusté.

V kaki zameri smo potem šele mi pri teh gospodih, ker poznamo njihovo „svobodomiselnost“ in „naprednost“ od bližine, in svojega mnenja o tem prav nič ne prikrivamo, mislite si lahko. Pa mi se prav nič ne bojimo in vstrajamo pri svojem mnenju, ki so ga nam s svojim postopanjem sami vsilili in nas tudi čedalje bolj vtrjujejo v tem, da so nesvobodomiselni in ako treba tudi zavratni, kakor je stranka, katere se oklepajo.

Vsak, kdor je videl ob priliki ustanovnega shoda „Slomškove zveze“ stati predsednika „Zaveze“ pred „Katoliškim domom“, ubraniti se ni mogel misli: „Ta je poslan, da vohuni.“ In takrat smo vsi mislili: „Ah, kako svobodomiselno, kako napredno!“

Pa to je minilo, to je bil samo hipen pojav, katerega smo opazili samo očividci. Taka „svobodomiselnost“ je pri „Tovariševcih“ sedaj v permanenci.

Za ilustracijo te „svobodomiselnosti“ podajmo „prošnjo“, ki so jo priobčili v 30. številki z dne 20. vinotoka t. l. in ki se glasi: „Prošnja. Kranjski deželni odbor bo imenoval ob novem letu za novo šestletno dôbo po dva zastopnika v posamezne okrajne šolske svete. Ker nam je na tem, da bi bili imenovani napredni, novi šoli in svobodomiselnemu učiteljstvu prijazni in naklonjeni možje v to važno korporacijo, zato prosimo učiteljska društva in posameznike, da nam blagovolijo naznaniti nekaj takih mož iz okraja, katere bi si želelo učiteljstvo kot zastopnike deželnega odbora v okrajnem šolskem svetu. Prizadevali si

bomo, posredovati na merodajnem mestu, da se ustreže želji naprednega učiteljstva.“

Prošnja je dovolj prozorna. V vse okrajne šolske svete naj bodo imenovani kot zastopniki deželnega odbora liberalci, „prijazni“ in „naklonjeni“ prijatelji svobodomiselnega učiteljstva. In tisto „merodajno mesto“, ki slučajno sedaj še gospodari v deželnem odboru, ustreglo bode brez dvoma „Tovariševcem“ ker, jih potrebuje in bodo v vse okrajne šolske svete poslanekot zastopniki deželnega odbora strastni liberalci.

Kdor nekoliko dalje vidi, vedel je že naprej, da bode tako prišlo, ker liberalna stranka potrebuje učiteljev, a s takimi malenkostnimi kompenzacijami priklepa del kratkovidnega učiteljstva nase in jih ohranjuje pri dobri volji. Liberalci imajo več limanic, na katere cepajo kalini. Dimnika so poslali v mestni zbor, Jelenca v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke in sedaj — srce poskakuj! — so ga postavili celo za državnozborskega kandidata v V. kuriji, za katero mesto niso mogli dobiti med ljubljanskimi krojači in čevljarji nikogar, da bi nesel svojo kožo na semenj. Naprednjaki poznajo svoje ljudi in tako je Jelenc kandidat v V. kuriji, a varne volilne okraje so prihranili zase.

In zato, ker ima izvrševalni odbor narodno-napredne stranke svoje učitelje za norca, poje ji slavo in hvalo ves naš učiteljski Izrael od Mure do Adrije, a liberelec se smeje in vihti kadilnico, kar dobro dé našim „voditeljem“.

Pa kam smo zašli!

V imenu „svobodomiselnosti“ hoče odposlati deželni odbor v okrajne šolske svete strankarje, ki ne bodo skrbeli za napredek šole v korist učiteljstva, ampak bodo protežirali le one učitelje, ki bodo delali v liberalnem smislu, nagajali pa onim, ki smatrajo tak liberalizem, kakor šen se razširja sedaj pri nas, škodljivim in pogubnim za naš narod. Na tak način se bode izvrševala „naprednost in svobodomiselnost“.

Mi se te dôle ne bojimo. Izpolnovali bodemo vestno svoje dolžnosti in se pogumno bojevali za pravo svobodo. Prepričani smo, da pridemo iz tega boja kot zmagovalci, da bodo naše vrste ojačene in naša energija neupognjena.

Sicer pa namerjajo „svobodomiselni“ Tovariševci s tem še nekaj drugega, namreč zadržati razvoj „Slomškove zveze“, ki jim seveda ni ljuba. Iz te prošnje, ki smo jo doslovno priobčili, zveni grožnja: Mi bomo že navili uro vsem tistim, ki obrnejo „Zavezi“ hrbet, saj nam bode pomagalo „merodajno mesto“, ki bode imelo po novem letu po vseh okrajnih šolskih svetih svoje pomagače.

Tega namena, kolikor poznamo svoje somišljenike, ne bodo dosegli. Kdor je mož, in je po srcu in duhu naš, pojde očito z nami, ne menceš se za take „svobodomiselne“ grožnje.

Proti tem nakanam nam tudi ni treba protestirati, ampak počakajmo in potrpiamo. Liberalno nasilje ne bode trpelo dolgo. Javno mnenje je takemu nasilju nasprotno. Pride čas, ko vstane vihar, ki poruši tudi ono „merodajno mesto“ in stre nasilje, katero so pomagali v imenu „svobodomiselnosti“ zvariti naši ljubeznivi napredni tovariši.

Slovenska šolska Matica.

Prejeli smo naslednji poziv:

Kakor so časniki poročali, se je zbralo 28. grudna l. l. lepo število profesorjev srednjih in učiteljev ljudskih šol in so pretresovali pravila „Slov. šolske Maticе v Ljubljani“, ki jo nameravajo ustanoviti. V omenjenem zborovanju sklenjena pravila so se predložila deželni vladi v Ljubljani, da bi jih vzela na znanje. Nato je magistrat deželnega stolnega mesta v Ljubljani z dopisom z dne 24. mal. srpana t. l., šte. 24.170 začasni odbor obvestil, da je c. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko v Ljubljani z razpisom z dne 20. malega srpana t. l., šte. 3059/pr. naznanilo, da ustanovitve društva: „Slovenska šolska Matica“ s sedežem v Ljubljani, na podlagi predloženih društvenih pravil v smislu društvenega zakona z dne 15. listopada 1867. leta, drž. šte. 134, ne zabranjuje, in da se bode zaproseno potrdilo pravnega obstanka društva šele po izvršenem konstitovanju istega na njegovo, na c. kr. deželno predsedstvo naslovljeno prošnjo izdalo.

Po § 22 društvenih pravil se bode društvo konstituiralo pri prvem občnem zboru, ki se bode sklical ob božičnih počitnicah t. l., tako da bode prvo društveno leto navadno leto 1901. Pri občnem zborovanju imajo vsi drušveniki aktivno in pasivno volilno pravico. Tedaj je prva dolžnost začasnega odbora, nabirati drušvenike, da se more sklicati prvi občni zbor. Zategadelj se obrača začasni odbor do vseh učiteljskih društev, do učiteljstva srednjih šol in učiteljišč, ter ljudskih šol, do krajnih šolskih svetov, do različnih denarnih zavodov in zasebnikov, sploh do vseh krogov in poedincev, ki jim je mar prospeh slovenskega šolstva, prve in najvažnejše podlage narodnega blagostanja in narodne omike, z nujno prošnjo, da bi pristopili društvu in pospeševali na vsaki mogoči način njega prospevanje. Čim več drušvenikov, tem več smemo od društva pričakovati in zahtevati. Osobito zahteva stanovska čast, in pričakujemo zanesljivo, da ne bode nedostajalo imena nobenega slovenskega učitelja v listini drušvenikov Slovenske šolske Maticе.

Začasni odbor je smatral za svojo dolžnost, sestaviti že zanaprej na podlagi § 2. društvenih pravil načrt društvenemu delovanju, ki ga hoče predlagati prvemu občnemu zboru v odobrenje. Po tem načrtu se bodo priredila kar prvo leto pedagogična predavanja v različnih središčih slovenskih pokrajin. Glavna naloga društvenega odbora pa bode pospeševanje pedago-

gične književnosti. V ta namen stopi v zvezo že sedaj s priznanimi pedagoškimi pisatelji in jih pridobiva ter jih je deloma že pridobil k sodelovanju.

Pedagogičnemu letopisu, ki ga ima društvo vsako leto izdati, se je določila ta-le razvrstitev: I. Najnovejše pedagoško slovstvo s posebnim ozirom na slovensko in slovansko sploh in sicer: *a*) zgodovina pedagogike, občna pedagogika in pomožne vede; *b*) verouk; *c*) slovenski jezikovni pouk; *č*) nemški pouk kot drugi deželni jezik; *d*) francoski, angleški in italijanski jezik; *e*) latinščina in grščina; *f*) knjižnica za mladino; *g*) matematika in računstvo; *h*) prirodopis; *i*) prirodoslovje; *k*) zemljepis; *l*) zgodovina; *m*) nazorni nauk; *n*) petje; *o*) telovadba; *p*) risanje; *r*) stavbni načrti za ljudske šole. II. Razprave o imenitnejših dnevnikih vprašanih pedagoških. III. Statistika in zgodovina slovenskih šol. IV. Teme in tēze konferenčnih in drugih referatov.

Na ta način nam bode podajal natančno sliko slovenskega šolstva, kako se je razvijalo in razvilo preteklo leto in bode obenem učitelju kaŕipot pri njegovem nadaljnem izobraŕevanju, svetujoč mu, kaj naj vzame v roke, če se hoče o katerem novejšem pedagoškem vprašanju natančneje poučiti. Nadalje hoče odbor skrbeti, da se spiše in sčasoma izdaje „didaktika“, obsegajoča „občno ukoslovje“ in „specialno metodiko“ vseh učnih predmetov.

Silno potrebna nam je knjiga realij. Vsak učitelj vé iz lastne izkušnje, koliko težave ima, kadar se pripravlja za realni pouk, ko mora izvečjega segati po neslovenskih knjigah, ki se na naše razmere ozirajo le toliko, kolikor se strinjajo s tujimi.

Tudi za didaktiko in za knjigo realij se nadejamo pridobiti priznanih pisateljev.

Nič manj ne potrebujemo komentara k čitankam. Koliko truda in časa mora vsaki dan učitelj ŕrtvovati, ko se pripravlja na obravnavanje beril in na zadnje mu k temu nedostaje pripomočkov. Kdor hoče po sedanjem stanu metodike izkoriščati etične, estetične in jezikovne zaklade, ki tiče v dobrih berilih, ne shaja brez temeljitega komentara, to ve vsakdo, ki je izdelaval dovršene učne slike za obravnavanje beril. Pri vsem tem si pameten učitelj lahko varuje svojo samostalnost. Izdavanje takšnih komentarov spada torej v prvi vrsti v načrt „Slovenske šolske Maticе“.

„Slovenska šolska Matica“ hoče skrbeti, da dobimo občno pedagogiko (pedagoško dušeslovje, logiko, vzgojeslovje itd.), da začnemo zbirati snov za slovensko zgodovino pedagogike, da se nam oceni pedagoško delovanje naših domačih pedagoških pisateljev (Slomšek, Rudmaš, Močnik i. dr.) itd.

Načrt je obširen, dela obilo in delavci se bodo našli. Od slovenskega učiteljstva in od gmotne podpore je odvisno, kako bomo napredovali.

Da se more sklicati prvi občni zbor in da more odbor občnemu zboru predlagati proračun za prvo triletje, je potrebno, da prej ko prej ve, koliko druŕtvenikov sme pričakovati. Zatorej stem-le vabi k pristopu in prosi, da se s prijavo pristopa obenem pošlje letnina za leto 1901 (4 K) pod naslovom: Gospod Andrej Senekovič, c. kr. ravnatelj v Ljubljani.

Začasni odbor „Slov. šolske Maticе“.

Hvaljen bodi Jezus Kristus!

Praktična obravnava Slomšekove pesmi. (Josin-Gangl-ovo II. berilo št. 34).

I. Uvod. Kako pozdravite svoje stariše, kadar zjutraj vstanete? (Dobro jutro!) Kako pravite, kadar čez dan koga srečate? (Dober dan!) S katerim pozdravom se odpravljate zvečer k počitku? (Lahko noč!) Kako pozdravljate v šoli? (Hvaljen bodi Jezus Kristus!) Pa tudi druge pozdrave še izgovarjate ob raznih prilikah. Imenujte mi še katere! (Z Bogom! Dober večer! Srečno! Zdravi!) Pridni in uljudni otroci starejše ljudi vedno prijazno pozdravljajo.

II. Podavanje tvarine. Vsi ti pozdravi so jako lepi, a najlepši med vsemi je za nas kristijane: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ S tem lepim pozdravom očitno pokažemo, da smo učenci Kristusovi, da se ne sramujemo biti kristijani. Ker je pa ta pozdrav tako lep, treba je, da ga bolj natančno premislimo in spoznamo. Ta pozdrav se začinja z besedo „hvaljen“. Koga hvalim jaz tukaj v šoli? (Pridnega učenca.) Koga hvalijo stariši? (Dobrega otroka.) Mi toraj hvalimo tistega, ki je priden, dober, pobožen i. t. d. Koga pa hvali ubožec? (Tistega, ki mu kaj dá.) Pa kako hvali ubožec svojega dobrotnika! Vsakemu pové, kaj mu je dobrega storil in vedno ponavlja: „Ta je dober, blag, usmiljen človek.“

Kdo pa nam ljudem največ dobrot deli? (Bog.) Ako nam Bog vedno dobrote deli, ali nismo potem tudi dolžni, hvaliti ga? Gotovo! In koliko je dobrot, ki nam jih Bog deli; ne moremo vseh naštet. Hočemo imenovati le nekatere najvažnejše.

Kdo vas je vstvaril? Ali je Bog vstvaril le ljudi? Kdo mi zna prav kratko povedati: kaj je Bog vstvaril? (Bog je vstvaril vse stvari v nebesih in na zemlji.) Otroci, Bog pa ni le vse stvari vstvaril, temveč on tudi za vse skrbi. On skrbi, da imamo vsakdanji živež, da imamo obleko in stanovanje. Ker imamo toliko dobrot od njega, dolžni smo, da ga hvalimo.

(Toliko bi zadostovalo z ozirom na prvo kitico te pesmi, kakor je priobčena v Josin-Gangl-ovem berilu. Slomšek pa je zložil tri kitice in z ozirom na ostali dve kitici dostavi se lahko še sledeče:)

Ali nam je Bog dal le telo? Dal nam je tudi dušo, ki je neumrjoča in namenjena za nebesa. Toda že prva človeka, Adam in Eva, sta grešila in nebesa zapravila: Kdo pa se je usmilil ljudij in jim nebesa zopet odprl? Ali ni to tudi velika dobrota za nas? Da, še večja dobrota je to, kakor pa vsakdanji živež, ker je duša naša več vredna kakor pa telo. In ker nam je Jezus Kristus skazal tako neskončno veliko dobroto, da nas je rešil pekla in nam odprl zopet nebesa, zato smo tudi mi dolžni, da ga vedno hvalimo in častimo.

Bog nam pa daje tudi svoje milosti, svojo pomoč, da mu moremo služiti, in da moremo priti po smrti med izvoljence v sveti raj, kjer bomo hvalili in častili Boga na vse veke. Zato moramo vedno radi in pobožno izgovarjati lepi krščanski pozdrav: „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“

III. **Kratko ponovilo.** Zakaj moramo Boga hvaliti in častiti? Zakaj hvalimo Jezusa Kristusa? S katerim izrekom to storimo?

O tem pozdravu je zložil slavni škof A. M. Slomšek lepo pesem, katere prvo kitico imate tudi v svojem berilu. Hočemo jo danes brati.

IV. Učitelj prebere pesem.

V. Besedna in stvarna razlaga. Učenci beró in učitelj stavi primerna vprašanja, n. pr. Kako bi rekel lahko še drugače mesto „hvaljen“? (Češčen, slavljen.) Kako se v drugi vrstici imenuje Jezus Kristus? (Večni Bog.) Ali je Jezus tudi Bog? Zakaj se imenuje „večni“? Kdo naj hvali Boga? (Vsakdo v nebesih in na zemlji, sploh vse stvari naj ga hvalijo.) Zakaj naj ga hvalimo? (Ker je Njegova roka vse vstvarila.) Kaj je božja roka vstvarila? Ali je mislil pesnik z besedo „morje“ le morskó vodo? (Tudi živali, ki živé v morju.) Kaj je mislil z besedo „zemlja“? (Vse ljudi, živali in rastline.) In kaj z besedo „nebo“? (Solnce, luno, zvezde, oblake itd.) Kako je Bog vse naredil? (Modro.) Beseda „modro“ se pojasni nekako tako-le: Zakaj je Bog vstvaril konja, žito, travo, drevesa itd? Zakaj je Bog vstvaril človeka? Vsaka stvar ima od Boga določeni namen; Bog ni vstvaril ničesar, kar bi bilo brez potrebe, brez kake koristi, in mi pravimo, da je vstvaril modro. In kaj pravi osma vrstica, zakaj je Bog vse vstvaril? (Da bi bilo vse Njemu v čast.) Kako sklepa pesnik to kitico? Kaj pomenja zadnja vrstica? (Vse, kar na svetu živi.)

Preje smo rekli, da moramo Boga tudi zato hvaliti, ker nam je poslal svojega sina Jezusa Kristusa, da nas je odrešil večnega pogubljenja, in ker nam daje milosti, da dosežemo nebesa. In o tem je slavni Slomšek zložil še dve kitici, katerih pa nimate v svojih berilih. Hočem vam jih iz neke druge knjige prebrati.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus!	Hvaljen bodi Jezus Kristus!
Hvaljen bodi naš Gospod!	Hvaljen Izveličar naš!
Naj Te po vesolnem sveti	Hvalimo Te vsi kristjani,
Hvali ves človeški rod!	Kterim toľko milost daš.
Adam je nebesa zgubil	Tebi hočemo služiti,
Ino pekel nam odperl;	Hvalit' Tebe noč in dan,
Ti si nas pa toľko ljubil,	Daj le med ovčice priti
Da si križan za nas vmerl!	Enkrat nam na desno stran.
Naj Te hvali in časti,	Vse nas vzemi v sveti raj,
Kar se križa veseli!	Naj Te hval' mo vekomaj!“

(A. M. Slomškega zbrani spisi, I. knjiga str. 149.)

Kakor prva, sta tudi ti dve kitici jako lahko umljivi in ne potrebujeti mnogo pojasnila.

VI. Splošno branje.

VII. Dostavek. Pod to pesmijo stoji ime: Anton Martin Slomšek. Hočem vam danes o tem gospodu nekaj več povedati. Učitelj pové otrokom najvažnejše o velikem pedagogu Slomšku.

VIII. Uporaba. 1. Pesem se memorira. 2. Povejte pri vsaki z veliko začetnico pisani besedi, zakaj je velika začetnica. 3. Učitelj narekuje drugo in tretjo kitico te pesmi in otroci ju napišejo v svoje zvezke. Tudi druga in tretja kitica se memorirati. 4. Napišejo se nekateri podatki o Slomšku kot pravopisna vaja o pisavi lastnih imen; n. pr. Anton Martin Slomšek se je

rodil na Slomu blizu Ponikve na Štajerskem, dne 26. novembra 1800. Stariši so ga poslali v Celje v šolo, kjer se je prav dobro učil. Postal je duhovnik. Najprej je bil kapelan, potem duhovni voditelj in špirituval v Celovcu; postal je župnik in dekan v Vuzenici in na-to kanonik v Št. Andreju na Koroškem. Tu je bil tudi višji šolski nadzornik. L. 1846. je postal opat v Celju in še istega leta knezoškof lavantinski. Leta 1859. je prestavil sedež lavantinske škofije iz Št. Andreja v Maribor. Umrl je dne 24. septembra 1862. A. M. Slomšek je bil velik prijatelj ljudski šoli in mladini sploh. Pisal je slovenske učne knjige in zložil mnogo mičnih pesmic. J. N.

D o p i s i.

Iz Ljutomera. Minule počitnice so nas zopet okrepčale za bodoče resno delovanje v šoli, zunaj šole in v našem društvu, v katerem smo se dne 8. t. m. zopet zbrali. Bilo nas je 15 članov in g. učitelj Tomažič od Sv. Miklavža kot gost. Po običajnem pozdravu je predsednik poročal o došlih dopisih, med katerimi je omeniti spomenico učit. društva za „graško okolico“ o novi organizaciji, oziroma o združitvi štajerskega učiteljsstva; sprejmó se vsi s to spomenico

združeni nasveti (1—9) G. učitelj Lassbacher je poročal o svojem potovanju k svetovni razstavi v Pariz. Za danes nam je podal prav zanimivo potopisno črtico gledé potovanja po Koroškem, Tirolskem in Predarlskem, ter nam je podrobneje popisal železnico čez Brenner in Arlberg in pa zgodovinske imenitosti v Inomostu. (Drugokrat sledi črta Feldkirch-Pariz skozi Švico.) — Prihodnje zborovanje bo v četrtek 6. decembra.

Robič, predsednik.

Slovstvo.

Didonov Jezus Kristus. Prvi zvezek. Iz francoskega prevel P. Bohinjec. Izdal dr. Anton Jeglič, knez in škof ljubljanski. Cena broš. 1 K 50 h, eleg. v platno vez. 2 K 50 h. V Ljubljani. Natisnila Katoliška tiskarna 1900.

S srčnim veseljem pozdravljamo sloveče Didonovo delo na naših domačih tleh. Času primerno je došlo med nas. Ob koncu stoletja, ko se rodovi poklanjajo središču vse človeške zgodovine, Odrešeniku Jezusu Kristusu, naj Slovenci, zlasti omikanci, v duhoviti Didonovi knjigi malo natančneje razmišljajo, kdo in kakšen je resnični zgodovinski Jezus Kristus. A tudi še po drugi plati kličemo temu prevodu: dobrodošel! Čimdalje bolj se širi tudi med nami duh, sovražen Bogu in Njegovemu Maziljencu. Proti temu duhu, katerega je svoj čas razširjal med Francozi

zlasti zloglasni Renan s svojo knjigo „Življenje Jezusovo“, je p. Didon postavil svojega „Jezusa Kristusa“. In brez dvoma ne brezvspešno. Zato upam, da bode tudi pri nas ta knjiga obrodila sad. Namenjena je v prvi vrsti omikancem. Pisana je duhovito, krasno. Pisatelj se kaže v nji globoko izobraženega bogoslovca, a ob enem zelo spretnega stilista. Saj je hotel baš s krasnim slogom parirati Renanu, čegar krščanstvu sovražno delo je zastrupljalo največ po svojem bleščečem slogu. — Slovenski prevod je v obče vrlo lep, le semtertam malo trd. Posebno krasnema, filozofsko-temeljitemu uvodu se trdoba v prevodu dokaj pozna. Vendar nas to ne bode motilo, da se ne bi prav mnogobrojno odzvali klicu visokega založnika te knjige, ki nas vabi: „Vzemite v roke ta zvezek in radi ga prebirajte, da Gospoda Jezusa,

Sina živega Boga, bolj spoznate, bolj goreče ljubite in vse svoje življenje edino po Njegovih naukih vravnate! — Toplo priporočamo knjigo vsem slovenskim naobražencem in še posebno svojim krščansko zavednim učiteljskim tovarišem in tovarišicam!

— ab —

Telovadba v petrazrednih in manj kot petrazrednih ljudskih šolah. Po učnih načrtih priredil Franc Brunet, c. kr. učitelj telovadbe na višji realki. V Ljubljani 1900. Založil pisatelj. Knjigi je pridejan tudi „Podrobni načrt za petrazrednice, priredil Jakob Furlan, mestni učitelj v Ljubljani.“ Take knjige smo slovenski učitelji že dolgo pogrešali. Do sedaj nismo imeli nobenega primerne- nega slovenskega navodila, po katerem bi se mogel učitelj pri pouku telovadbe ravnati.

Do sedaj se je bilo zlasti slovenskega poveljevanja jako težko lotiti, ker ni bilo še nikake edinosti v telovadni terminologiji. S to knjigo pa so ovire odstranjene in vsak učitelj lahko prične s slovenskim poveljevanjem. Jako dobra misel je vodila g. pisatelja, da je pridejal učne načrte za razne kategorije ljudskih šol, kakor tudi, da je privzel v svojo knjigo podrobni učni načrt gospoda Furlana. G. pisatelj je na tem polju, smeli bi reči, oral ledino in gotovo niti sam ne pričakuje, da bi bilo delo po vsem dovršeno. V koliki meri pa je pogodil svojo nalogo, pokazala bode najbolje izkušnja. Čez leto dnij, ko se bode knjiga že tu in tam prav pridno rabila, mogoče bo izreči o njej tudi natančnejšo sodbo. Za sedaj jo vsem učiteljem priporočamo.

L.

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Nadučitelj Peter Gross v Zagorju je vsled svoje prošnje umirovljen. Učitelja I. Jezeršek pri Sv. Križu poleg Tržiča in I. Pokorn v Horjulu sta imenovana nadučiteljema. Učitelj v Planini pri Vipavi, I. Grad, je premeščen v Podrago; Ivana Simončič je imenovana definitivno za Dobravo pri Zasipu; Ljudmila Bukovic je premeščena iz Št. Petra pri Novem mestu v Postojno. — Na Štajerskem: Nadučiteljem pri Sv. Antonu pri Sevnici je imenovan g. Ivan Zupančič, šolski vodja v Pečici. Učiteljem so imenovani: Engelbert Hinterholzer za nemško šolo v Brežicah Anton Vogrinc od Slivnice pri Celju za Sv. Antona v Slov. goricah; učiteljice so postale gđč.: Ana Ambrusch iz Laškega pri Sv. Križu tik Slatine, Marija Hiti v Bizeljskem in Ida Mazi na deški šoli v Trbovljah Vode.

Razširjena nemška dekliška šola v Ljubljani. Kranjski deželni šolski svet je dovolil, da se razširi mestna nemška dekliška šestrazredna ljudska šola v osemrazrednico. Kakor je pokazalo zadnje iz-

vestje te šole, ni v njej nemških otrok niti za par razredov, temveč si Slovenci ponemčevalno šolo širijo.

Novo šolsko poslopje bodo zidali v Toplicah-Zagorju. V poslopju bode prostora za štirirazredno deško in za štirirazredno dekliško ljudsko šolo, pa tudi za obrtno nadaljevalno šolo. Poslopje bode veljalo stotisoč kron.

Pomanjkanje učiteljev. Za učiteljsko mesto v Čemšeniku se ni oglasil noben kompetent. Otroci bodo dobili sedaj samo dvakrat na teden pouk iz Toplic-Zagorja.

Tajna kvalifikacija učiteljstva odpravljena. Ljubljanski mestni šolski svet je sklenil prositi za to, da bi imel vsak učitelj vpogled v svojo kvalifikacijsko tabelo.

Razpisane učiteljske službe. Na štirirazrednici v Zagorju je razpisano do 1. decembra mesto nadučitelja. Prošnje je doposlati okrajnemu šol. svetu v Litiji. — Na novi enorazrednici v Radencah je namestiti učitelja-vodjo. Prošnje vsprejema do 20. novembra okr. šolski svet v Črnomlju. — Na enorazrednici v Pla-

nini pri Vipavi je razpisana služba učitelja voditelja. Prošnje do 16. novembra na okr. šolski svet v Postojni. — Na štirirazrednici v Dobropoljah je razpisano učno mesto v stalno ali začasno nameščenje. Prošnje do 25. novem. na c. kr. okrajni šolski svet v Kočevju.

Usposobljenostni izpit delajo v Mariboru sledeči gospodje učitelji in gospice učiteljice: Cajnko Avgust iz Sv. Martina pri Vurbergu, Cvetko Fran iz Sv. Barbare v Halozah, Jamšek Fran iz Sv. Florijana ob Boču, Korbar Fran iz Zg. sv. Kunigunde, Kosi Jožef iz Sv. Jurija ob Ščav., Lah Avg. iz Sv. Antona v Slov. gor., Najžer Ivan iz Sv. Tomaža v Slov. gor., Pesek Anton iz Sv. Duha v Halozah, Potočnik Ant. iz Podsrede, Robnik J. iz Sv. Križa pri Mariboru, Amal. Hojnik iz Sv. Lenarta v Slov. gor., Osenjak Marija iz Kalobja, Skrlec Marija iz Sv. Mikl pri Ormožu, in Wutt Ana iz Slivnice p. Mar.

Preskušnje za učiteljsko usposobljenost za splošne ljudske in meščanske šole so v soboto dovršili sledeči kandidati ozir. kandidatkinje: za francoščino: Olga Nedeniczek iz Ljubljane, Kristina Pajer pl. Mayersberg, učiteljica v Trstu (z odliko), Lidija Wolff pl. Wolffenberg, vzgojiteljica v Hernalsu (z odliko), in Henrik Pogrujc, učitelj meščan. šol na Dunaju. — Za ljudske šole z nemškim in slovenskim učnim jezikom: Marija Aschman, prov. učiteljica v Mirni Peči, Marija Baltič, učiteljica v zavodu Sacre coeur v Gradcu (z odliko), Matilda Bernard, prov. učiteljica v Št. Petru pri Radgoni, s. Frančiška Apolonija Bezljaj, učiteljica v Lichtenthurnovem zavodu v Ljubljani, Marija Bezljaj, prov. učiteljica v Št. Jerneju, s. Zofija Bezljaj, učiteljica v Lichtenthurnovem zavodu, s. Ljudmila Bregar, učiteljica pri Uršulinkah v Škofji Loki, Gizela Burgarell, prov. učiteljica v Dobrni, s. Mehtilda Gerčar, učiteljica pri

Uršulinkah v Škofji Loki, Ida Gherbaz, prov. učiteljica pri Sv. Duhu v Ločah, Ernestina Jamšek, prov. učiteljica na Igu, Olga Kline, prov. učiteljica v Artičah, s. Anastazija Kopitar, učiteljica na vadicnici v Mariboru, Neža Kosar, učiteljica pri Uršulinkah v Ljubljani, Marija Kratner, prov. učiteljica v Vodica, Antonija Likar, prov. učiteljica v Godoviču, Olga Mazi, zasebnica v Ljubljani, Ljudmila Oblak, učiteljica v zavodu Sacre coeur v Gradcu, Katarina Pirc, prov. učiteljica pri Sv. Duhu pri Radgoni, Ljudmila Poljanec, prov. učiteljica v Kapelah, Helena Raunicher, prov. učiteljica pri Sv. Ilju v Slov. gor., Ema Schitnik, prov. učiteljica na Jesenicah, Gizela Tavčar, prov. učiteljica v Št. Jerneju, Helena Tekavčič, volonterka na osemrazrednici v Ljubljani, Zofija Zajc, prov. učiteljica na Jesenicah, Berta Žerjav, pom. učiteljica v Huthovem zavodu v Ljubljani (z odliko); dalje kandidatje: Miroslav Bernard, prov. učitelj v Kapelah, Leop. Cimperšek, prov. učitelj v Koč Reki, Franc Ciuha, prov. učitelj v Mavčičah, Ivan Demšar, prov. učitelj v Črnomlju, Avg. Jensko, prov. učitelj v Nevljah, Karol Korošec, pom. učitelj v Št. Volbenku v Slov. gor., Božidar Mahorčič, prov. učitelj v Vojniku, Ljudovik Šijanec, prov. učitelj v Šmarjeti pri Ptuj, Rudolf Vrabl, pom. učitelj v Ljubljani, Ivan Žen, prov. učitelj v Višnji Gori; za ljudske šole z nemškim učnim jezikom kandidatkinje: Olga Burgarell, prov. učiteljica na Zidanem mostu, Ivana Černe, učiteljica na Solnograškem, Miroslava Naglas, prov. podučiteljica v Eberndorfu, Emerika Šinkovec, učiteljica v uršulinskem samostanu v Škofji Loki, za ljud. šole s slov. uč. jezikom kand. Karol Jašovc, prov. uč. vliški vasi. Iz verouka je napravil izpit Matej Jenko, uč. v Dolah. Jeden kandidat in jedna kandidatinja stabila reprobirana, jeden ni došel k preskušnji.

Drobtine.

Spomenik znanega nemškega pedagoga Dittesa so odkrili 21. oktobra na protestantskem pokopališču na Dunaju. Pri tej priliki se je veliko govorilo o „svobodni šoli“, o „klerikalni temi“ in drugih enakih frazah. — Tudi „Učiteljski Tovariš“ v navdušenem članku hvali to prusaško luč, ki je k nam prišla iz Nemčije, akoravno pred leti ni hotel ničesar vedeti o Dittesu. Ta mož bi bil vsekako bolje ostal v Berlinu, kakor da je prišel k nam zastrupljat s svojimi brezverskimi idejami naše šolstvo in učiteljstvo.

V „Učiteljskem Tovarišu“ je sedaj vse polno prazne slame. Po šest do osem strani samih člankov o volitvah. Pa misli iščeš zaman v njih. K večjemu te zabava neprostovoljna smešnost širokoustnih člankarjev. Tako n. pr. „Tov.“ piše o Jelenčevi kandidaturi v št. 31.: „Vodstvo „Zveze“ se je izreklo za g. Jelenca, ter mu dá s to kandidaturo nekoliko zadoščenja in zaupnico. Tudi mi se popolnoma strinjamo s to kandidaturo.“ To se pravi z drugimi besedami: Jelenec se je izrekel za kandidata Jelenca in Jelenec se tudi popolnoma strinja s to kandidaturo. In tisti, ki bode po volitvi vesel, je zopet Jelenec — seveda če bode izvoljen.

Šolstvo v Švici. Švica je imela 1897/98. l. 484.442 učencev v ljudskih šolah, katere je poučevalo 9912 učnih moči, namreč 6446 učiteljev in 3466 učiteljic. Na eno učno moč je prišlo povprečno 49 učencev. Število učiteljic se je v zadnjih letih mnogo bolj pomnožilo, kakor pa ono učiteljev. 1889/90. l. je bilo 6196 učiteljev in 3043 učiteljic. Med tem, ko je v nekaterih kantonih, kakor n. pr. v Curihu, Soloturnu, Baselu, Schaffhausenu i. t. d., le prav malo ali pa nič

učiteljic, jih je osobito v francoskih in italijanskih kantonih zelo veliko. V Tesinu je le 158 učiteljev a 384 učiteljic. V sekundarnih šolah je bilo 1897/98 l. 34.865 učencev z 1362 učnimi močmi. Povprečno je prišlo na eno učno moč 26 učencev. Zasebnih šol je v Švici jako malo. V vsej Švici je le 16.277 privatistov (= 2,5%). Obligatorične nadaljevalne šole so imele 25.688, prostovoljne nadaljevalne šole 21.585 in tečajni novincev 29.586 učencev. Srednje šole je obiskovalo 22.507 učencev. Stroški za šolstvo so znašali 1898. l. 43.587 000 frankov, ali na enega prebivalca po 14,9 fr.

Zamorcem v Združenih državah ameriških se godi prav tako, kakor Slovencem v Trstu ali Gorici. V okraju Alabama, ki šteje 30 000 zamorcev in le 7000 belih, se 1898. l. ni v nobeni zamorski šoli dalje poučevalo kakor tri mesece. Nobena zamorska šola ni imela primerne šolskega poslopja, noben zamorski učitelj ni imel več kakor 15 dolarjev mesečne plače. Za vzgojo enega zamorskega otroka se porabi k večjemu $\frac{1}{2}$ dolarja, med tem ko se izda za vzgojo belega otroka v Newyorku po 20 dolarjev. In vendar imajo zamorci prav iste dolžnosti v državi kakor beli.

Kitajsko učiteljstvo. „Pädagogische Monatshefte“ prinašajo v 10. letošnji številki na uvodnem mestu članek „Unterricht und Erziehung in China.“ Iz tega posnemamo odstavek, ki govori o kitajskem učiteljstvu. Pisatelj H. Stendal, piše:

„Učiteljev na Kitajskem ne primanjkuje. Radi upanja, da dobijo kako državno službo, obiskuje vedno mnogo mladih ljudij višje šole. Ker pa dobi le majhen del teh mnogoštevilnih izobražencev državno službo, mora si večina njih iskati drugih služb. Zelo radi se lo-

tijo učiteljjevanja, ker je učiteljstvo pri Kitajcih mnogo bolj ugleden stan, kakor v večini evropskih kulturnih deželah, dasi je tudi kitajski učitelj gledé pičlih dohodkov na isti stopinji kakor učiteljstvo drugih delov sveta. On dobiva šolnino in od imovitih starišev tudi darila; vendar si mora v mnogih krajih iskati še postranskih zaslužkov. Pridobiva si jih z vedeževanjem, čarovništvom, zdravilstvom in pisanjem ali pa z raznovrstno kupčijo. Dasi se v boljših krogih take postranske službe smatrajo poniževalnim, se vendar dovoljujejo, da si učitelj omogoči ugodnejše gmotno stanje. Da postane kdo učitelj, ni nujno potrebno, da bi imel za to potrebne izpite. Do kogar imajo stariši zaupanje, istemu smejo tudi svoje otroke v pouk izročiti. Ker je pa mnogo taci, ki imajo potrebno znanje za državno službo, so večinoma vse učiteljske službe v rokah zadostno izobraženih ljudi. Ker pa ti zahtevajo večje plače, dobé se pa tudi občine, ki dajejo vsled tega prednost neizobraženim učiteljem. Kitajski učitelj dobiva poleg prostega stanovanja in hrane kakih 300 mark. Tu in tam si mora proti primerni odškodnini tudi sam skrbeti za hrano in stanovanje. Končno treba še pripomniti, da se delovanje kitajskega učitelja nikakor ne more primerjati našemu delovanju. Učencev ima malokateri nad 30, največkrat še niti toliko; poleg tega je pa še vse njegovo učiteljjevanje jako priprosto in jednostavno. Noben učitelj ni nameščen stalno, temveč vsak le za jedno leto. Po preteku leta se isti odpusti ali pa zopet za eno leto namesti.“

Priprava za pouk. Ljudski učitelji v Parizu se morajo za pouk vsakega dné pismeno pripraviti in so dolžni te priprave na zahtevanje pokazati šolskemu vodju ali pa nadzorniku.

Pedagogiško društvo v Krškem je postavilo nagrobna spominika svojima

umrlima članoma nadučitelju Karolu Kaligerju in učitelju Jož. Osana. Stroški so se pokrili iz prispevka „Pedagogiškega društva“ in iz nalašč v ta namen pri letošnji okr. učit. konferenci nabranih doneskov učiteljstva.

Šolski zdravniki. Na Japonskem so s cesarskim ukazom uvedeni šolski zdravniki, in minister prosvete je izdal instrukcijo, ki urejuje njihove pravice in dolžnosti. Šolski zdravnik ima dolžnost, da vsak mesec enkrat zastonj obiše vse šole za časa poduka in da se pouči o vseh zdravstvenih razmerah. Razun tega je šolski zdravnik dolžan, da ob začetku in na koncu šolskega leta točno pregleda šolo.

Republika učencev. V javnih deških in deklških šolah mesta Sirakuze v državi New-Jork so uvedli čudni zistem samouprave v šoli. Po tej upravi se smatra šola kot država, katere državljani so učenci, ki izmed sebe volijo načelnika, poglavarstvo in še celo policaje. Ravnatelj in učiteljem ni treba več skrbeti za red in disciplino. To je stvar uprave, katero so učenci postavili. Svetovavci in svetovavke se zbirajo vsako nedeljo enkrat. Sodbena oblast uraduje dvakrat, sodi o vseh slučajih nerednosti, raztresenosti, lenobe in prepirov ter proti prestopkom izreka kazni, ukore, zapor ali pa izključenje. Učitelji prihajajo k posvetovanjem le kot priče in nimajo glasu pri obsodbi. Policija pazi na to, da se obsodba izvrši. Ako se dokaže, da je svetovavec ali svetovavka dvakrat naredil kak prestopok, izključi se iz načelnštva. Izvestje ravnatelja Montgomeryja v zvezde kuje to novotarijo, češ da praktično pripravlja deco za bodoči poklic politikov, upravnih uradnikov in državljanov.

Ljudske šole v Dolenji Avstriji. Iz izvestja deželnega šolskega sveta posnamemo naslednje podatke o stanju šolstva v Dolenji Avstriji v letih 1898./99.

To leto je bilo 153 meščanskih šol, 77 za dečke in 76 za deklice, občnih ljudskih šol 1574, in sicer 1198 za oba spola, 190 za dečke, 186 za deklice. Število meščanskih šol je naraslo za 4 in ljudskih za 11. Učni jezik je nemški, samo v 10 ljudskih šolah, in to v nižjih razredih je češki jezik kot pomožni jezik za razumevanje nemškega učnega jezika, dočim se rabi v višjih razredih izključljivo nemški učni jezik za vse predmete razun verouka. Češke javne šole ni niti jedne! Za nove šole in za popravo starih izdalo se je 3,442.274 K, od te svote za Dunaj 1,282.426 K, in na ostale okraje 2,159.848 K. Opaža se velik napredek pri šolskih zgradbah, vedno zginjajo stara poslopja z nizkimi sobami, ozkimi stopnjicami in hodniki brez ventilacije, in dvigajo se šolske zgradbe, ki vstrežajo vsem zdravstvenim in pedagoškim pogojem. Obiskovanje šole je boljše, nego je bilo prej, razun v 16 okraju na Dunaji. Siromaštvo, ki vlada v onem okraju, je vzrok, da gredó otroci pred časom na delo in se vsled tega zanemarja šola.

Zveza katoliških nemških učiteljev je poslala v Rim deputacijo, katero so sv. Oče na poseben način odlikoval. Ko so poslanci stopili v dvorano in pokleknili, povzdignil je sv. Oče takoj roke, da jih blagoslovi in jim reče: „Pridite k meni. Dobrodošli v Gospodovem menu, vi učitelji iz Nemčije! Vi zastopniki katoliškega učiteljstva in vzgojtelji katoliške mladine, pozdravljeni in dobro došli v Rimu. Kot romarji ste prišli, in rad sem Vas sprejel na priporočilo monsignora de Waala“. Nato vpraša sv. Oče, v katerem jeziku govori deputacija. Odgovoré mu: „Francosko.“ Nato je zastopnik zveznega predstojništva nagovoril tako-le: Sveti Oče! Prišli smo po nalogu velike zveze učiteljev v Nemčiji, da Tvoji Svetosti izrazimo spoštovanje in otroško pokorščino.

Ponižno prosimo apostolskega blagoslova za svojo zvezo, za svoje učence, za svoje družine in zase.“ Sv. Oče odgovori: Rad hočem izpolniti vašo prošnjo in podeliti apostolski blagoslov vaši zvezi učiteljem, učiteljicam in učencem. Blagoslavljam vaša osebna in stanovska dela, vaše rod-bine in vas same.“ Tedaj povzdigne sveti Oče obe roki in jih blagoslovljaje nad njimi razprostre. Potem se je z njimi še razgovarjal in še posebno omenjal Kolin, kamor ga je pred 66 leti pozval kardinal Geissel. Govoril je tudi o učiteljstvu in izrazil mnenje, da imajo nemški učitelji lažji posel nego drugi, ali oni so mu rekli, da se je morala katoliška učiteljska zveza mnogo boriti proti sovražnim strujam. Sv. Oče je potožil, da ima tudi on težko borbo proti revoluciji liberalizma in herezije, toda živahno pristavi: „Začel sem ta boj in boril se bom do poslednjega zdihljeja.“ Naposled jih vpraša sv. Oče, ali so prvič v Rimu in ali bodo ostali kaj dni tu. In ko so rekli, da bodo, povabi jih, naj pridejo jutri, ker hoče sprejeti romarje iz Sardinije, in jih milostno odpusti. — Kakor smo izvedeli, se je začetkom meseca novembra tudi deputacija avstrijske „katol. učiteljske zveze“ podala v Rim, da se pokloni sv. Očetu.

Pomanjkanje učiteljic v Ameriki.

Dočim je pri nas učiteljic toliko, da niti vse ne morejo biti nameščene, primanjkuje jih v severni Ameriki, posebno v nekaterih krajih. V zbornici šolskega sveta je zaukazal predsednik Brooklynske šolske oblasti, da se v vseh listih izda oglas, s kojim se javlja, da se išče za Brooklyn 91 učiteljic, in da se takoj prijavijo šolski oblasti. Sedaj je najmanj 4500 otrok brez učiteljic. Od 224 listov ni oblast dobila nikakega odgovora o izprašanih ali vsposobljenih kandidatnih. Ker ni uspelo eno sredstvo, poskušati je bilo treba še drugo. Temu pomanjkanju je najbrže vzrok to,

da so ondi plače manjše kot v drugih okrajih New-Yorka.

Slomšekova slavnost v Mariboru. Slovanska čitalnica v Mariboru dela priprave za veliko Slomšekovo slavnost, ki se bo vršila ob stoletnem Slomšekovem rojstnem dnevu dne 25. ali pa 26. novembra t. l.

Štajerska učiteljska društva se na predlog okraj. učit. društva graške okolice posvetujejo o načinu in pogojih, kako bi se vse štajersko učiteljstvo zopet združilo v skupno učiteljsko zvezo, od katere se je pred par letoma odcepilo nekaj učit. društev, ki so ustanovili zavezo nemških učiteljev in učiteljic.

„V strujo jungovcev“, — po izjavi štaj. „Schul- und Lehrerzeitung“, — pripada že ena tretjina učiteljev „nemško-avstrijske učiteljske zveze“.

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo v nedeljo, to je 4. t. m., svoje redno zborovanje. Udeležba je bila prilično številna. Predsedoval je g. dr. Josip Pavlica.

Velerodna gospica Emerika Holzinger pl. Weidich je otvorila po kratki molitvi zborovanje s pedagogičnim predavanjem. V krasnih besedah in krepkih potezah nam je podala jasno sliko o življenju in delovanju izbornega pedagoga Bernarda Overberga ter povdarjala zlasti one točke, katere nas seznanjajo z njegovo izvrstno metodo pri pouku.

Zahvalivši se veleučeni gospici na tem predavanju je g. dr. Pavlica govoril z znano priprostostjo, jasnostjo in natančnostjo o Kristusovem stavku: „Če ne boste kakor otroci, ne pojdete v nebeško kraljestvo.“

Vrlo sopranistinja gospica Hrovatinova nas je zopet razveselila s krasnim samospevom „Pred durmi“; spremljala jo je gospica Irma Klavžarjeva, za kar ji prišrna zahvala.

Naposled je prečitala gospica Josipina Jugova, učiteljica v Sovodnjah, svoj sestavek: „Kako si more učiteljica ohraniti veselje do svojega stanu.“ Sestavek je res lep, toda žal nagrade ni dobil, ker je bila le ena pisateljica. Nadejamo se, da jih bode pri naslednjem spisu več.

Dne 14. oktobra se je pričel italijanski tečaj pod vodstvom gospice Katarine Faganelli, voditeljice v pokoju. — Pribodnje zborovanje bode 2. decembra ob 10. uri predpoldnem.

Prosvetni zavodi v Rusiji. Rusija ima te-le prosvetne zavode: Vseučilišč, tehnik in drugih višjih zavodov 55; srednjih šol 900, od teh ženskih 345 in 30 ženskih institutov. Leta 1894. je potrošila država 15 milijonov rubljev za srednje šole ne vračunaje tu ustanov in darov privatnikov. Jedna moška velika gimnazija stoji poprečno do 46.000 rubljev; moška nižja gimnazija 20.800 rubljev; realka 40 000 rubljev; ženska gimnazija (višja dekliška šola) 22.650 rubljev. Ljudskih šol (brez Finske) ima Rusija čez 80.000 z 114.000 učitelji (23.000 je med temi učiteljic). Za jedno ljudsko šolo se potroši okoli 270.000 rubljev. Gospodarskih šol je bilo l. 1898. 132, od teh 4 višje in 12 srednjih. V obče se ustanavlja mnogo gospodarskih šol (v jednom letu po 10 ali pa še po več). Učiteljskih pripravnic je 65, učiteljskih institutov 10; duhovnih seminarov (semenišč za vzgojo duhovnikov) 58 in 4 duhovne akademije (bogoslovska fakulteta). Med srednje šole se prišteva še 186 moških in 62 ženskih eparhijalnih šol in 25 vojaških šol. To je mnogo, kakor se vidi, ali v primeri z drugimi evropskimi državami še premalo. Na Ruskem se potroši v jednom letu za vojsko na suhem 324,343.686 rubljev, za mornarico pa 86,528.015 rubljev. Želeti bi bilo, da bi se za šole potrošilo toliko, kot za

vojsko, ali vsaj toliko, kot se potroši za mornarico (86 milijonov). Ali do tega je še daleč.

Amerika. Učiteljske plače. Metro-pola severoamerikanske republike se bavi sedaj z ureditvijo učiteljskih plač. Zanimivo bo, ako vzporedimo njihove plače z onimi naših glavnih mest. Predlog, ki ga je stavil pododbor mestnega komiteja v senatu, glasi se kratko: Šolskemu svetu naj se dá oblast, da določi plače šolskih nadzornikov in njih pomočnikov, ravnateljev in učiteljev. Plače ravnateljev in učiteljev morajo biti primerjene njih znanosti, stopinji in činovnemu razredu, službenim letom in izkušnosti. Za vse okraje se ima ustanoviti jedinstvena plačilna listina. Merodajne so pri tem sledeče številke: Učiteljice v ljudskih šolah in zabaviščih dobivajo najmanj 600 dol. (2520 K) in letno doplačilo najmanj 40 dol. (118 K) tako znaša vsa plača po 15 letnem službovanju 1200 dol. (5040 K), učiteljice v

višjih razredih morajo dobiti do 1320 dol. (5544 K), učiteljica v najvišjem razredu, namestnica rektorja in prva azistentinja čez 10 let 1440 dol. (6048 K). Učiteljica po deških šolah za oba spola dobiva najmanj 60 dol. več na leto, kot one na dekliških. Učitelji dobivajo na ljudskih šolah najmanj 900 dol. (3750 K) z letnim doplačilom 105 dol. (441 K), največja njihova plača v 12. letu je 2160 dol. (9072 K). Nobena učiteljska moč ne dobi večje plače od one, ki je odrejena za 7 letno službovanje. Ravnateljji podružnih šol in ravnateljice ljudskih šol z najmanj 12 razredi morajo po 11 letnem službovanju dobivati najmanj 2500 dol. (10,500 K), ravnateljji samostalnih ljudskih šol 3500 dol. (14,700 K) z letnim doplačilom 250 dol. (1050 K). Akoravno vrednost dolarja tam ni tako velika kot tu, so vendar plače večje kot v Evropi in se poleg tega tudi hitreje zvišujejo.

Listnica uredništva.

G. J. S. v L-h: Vaš spis pride prihodnjič na vrsto. Prosimo, da nam o priliki še pošljete. Ako potrebujete primernih knjig ali časnikov pri spisovanju člankov, pišite nam, da Vam jih preskrbimo. Ali naj pod Vaš članek podpišemo popolno ime? — O priliki pismeno kaj več.

Našim dopisnikom Prosimo poročil o učiteljskem gibanju in šolskih zadevah zlasti po Goriškem in Štajerskem.

Listnica upravnštva:

Leto se nagiblje h koncu, a mnogi še sedaj niso poravnali naročnine za tekoče leto. Nujno prosimo, da to še pred sklepom leta storé. Z računi moramo biti na čistem.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.

Tiska Katoliška Tiskarna.